

Klimaendringer og helse

Innholdsfortegnelse

Klimaendringer og helse

Publisert 21.12.2018 av Miljødirektoratet

Klimaendringer påvirker allerede helsa til mange mennesker. FN's klimapanel forventer at klimaendringene vil påvirke millioner av menneskers helse i framtida.

Hetebølgen i Europa i 2003 hadde store konsekvenser. Frankrike var spesielt hardt rammet, og nesten 15 000 mennesker døde. Foto: Michel Longchamps, Flickr

Rundt 90 prosent av dem som dør av malaria bor i Afrika, og de fleste er små barn. Klimaendringene vil føre til økt utbredelse av insektbårne sykdommer som malaria. Foto: WHO, Flickr

TILSTAND

Ekstremvær og endringer i miljøet påvirker helse

Både hetebølger og skogbranner, underernæring på grunn av mindre matproduksjon og sykdommer som overføres via vann, mat eller insekter er eksempler på hvordan klimaendringene påvirker helse negativt.

Ifølge FNs klimapanel vil klimaendringene først og fremst forsterke helseproblemer som allerede eksisterer i perioden fram til 2050.

Fram mot 2100 vil klimaendringene ha mer direkte konsekvenser og gi dårligere helse i mange regioner – spesielt i de fattigste landene.

Dersom dagens utslippsutvikling fortsetter, kan det innen 2100 bli umulig å gjøre normale aktiviteter utendørs i enkelte perioder av året i deler av verden hvor det blir svært varmt.

Ekstremvær

Klimaendringer påvirker helse vår direkte ved at vi for eksempel utsettes for mer ekstremvær som hetebølger og flom. Vi blir også indirekte påvirket av endringer i økosystemer og miljøet, for eksempel ved at vannbårne sykdommer spres på grunn av mer nedbør og avrenning, eller ved at sykdommer som malaria og tropefeber flytter seg til nye områder på grunn av varmere klima.

Hetebølger

Ekstremvær er en av virkningene av klimaendringer som har størst påvirkning på helse i Europa, ifølge det Europeiske miljøbyrået (EEA). Dødelighet på grunn av hetebølger og flom er forventet å øke i framtida. Uten tilpasning, forventer miljøbyrået mellom 60.000 og 165.000 ekstra dødsfall i Europa hvert år på grunn av hetebølger innen 2080¹.

Eldre har en dårligere evne til å regulere temperaturen i kroppen og er mer sårbare for høye temperaturer. I Europa er hetebølger ofte assosiert med høy luftforurensning og ozon-konsentrasjon ved bakken, som forårsaker luftveissykdommer og for tidlig død.

Tørke og flom

Den største helsepåvirkningen fra klimaendringer i årene framover vil sannsynligvis komme som en konsekvens av mer tørke og flom. Mindre avlinger og dårligere tilgang på mat vil skape høyere risiko for underernæring.

Flom kan gi umiddelbar død og skade og ødelegge avlinger, men kan også påvirke infrastruktur og medisinsk utstyr som skal hjelpe med å redusere skadene fra flommen.

Flom kan også sende mennesker på flukt og føre til forurensning av miljøet, for eksempel ved at kjemikalier og helse- og miljøskadelige stoffer spres i miljøet. Dette kan påvirke kvaliteten på drikkevann og jordbruksarealer.

KONSEKVENSER

Store fordeler med å begrense oppvarmingen til 1,5 grader

I 2018 publiserte FNs klimapanel en rapport som blant annet ser på konsekvensene av en global oppvarming på 1,5 grader og høyere. Rapporten konkluderer blant annet med at det er store fordeler forbundet med å begrense global oppvarming til 1,5 grader, og at 2 grader oppvarming vil føre til mer alvorlige konsekvenser enn det som var estimert i tidligere rapporter. Dette er også tilfelle for virkninger på folkehelsen.

Effektene av 1,5 grader oppvarming på helse, livsgrunnlag, mat og vannforsyning, menneskelig sikkerhet, infrastruktur og økonomisk vekst vil øke sammenlignet med i dag, og enda mer ved 2 grader global oppvarming.

Marginaliserte og sårbare grupper blir hardere rammet ved en global oppvarming på 1,5 grader og mer. Dette gjelder spesielt urbefolkninger og samfunn i Arktis der befolkningen er avhengig av landbruk og kystnæringer, og små øystater under utvikling som ofte har begrenset mulighet til å tilpasse seg fra før av. Ved å begrense oppvarmingen til 1,5 grader, vil antallet mennesker som eksponeres for klimarelatert risiko og som er utsatt for fattigdom reduseres med flere hundre millioner fram mot 2050.

Økt saltvannsintrengning, flom og skade på infrastruktur som følge av økte havnivåer er spesielt skadelig for små øystater, lavtliggende kystområder og elvedeltaer. Enhver økning i global oppvarming vil ha konsekvenser for helsen, og risikoen forbundet med skade og død fra hetebølger vil være lavere ved 1,5 grader enn ved 2 grader.

Risikoen er spesielt høy i urbane strøk der byområder blir mye varmere enn landlige områder rundt. Sykdommer som malaria og denguefeber forventes å øke.

TILTAK

Kan forberede oss

Hvor store konsekvenser klimaendringene gir, avhenger blant annet av hvor godt vi er forberedt. Sammenlignet med mange andre land er for eksempel Europa godt rustet for å håndtere helseeffektene fra klimaendringer. Malaria er ikke forventet å etablere seg i Europa, fordi vi har et godt helse-system. Ekstremhendelser som flom eller langvarige hetebølger vil imidlertid sette et større press på helse-systemene våre.

Å sørge for å ha god helseberedskap i utsatte områder kan redusere konsekvensene klimaendringer kan ha for helse. Mennesker som ikke har tilgang på gode helse-systemer, er mer sårbare.

Klimatiltak kan redusere luftforurensning

Mange tiltak for å redusere utslipp av klimagasser, som for eksempel å erstatte bilkjøring med kollektivtransport og sykling, kan også ha positive helseeffekter i form av redusert luftforurensning.

› Les mer om klimaendringer, miljø og helse